

15.6.2026

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Lausuntopyyntönnö VN/1072/2025

Tietosuojavaltuutetun lausunto

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyysi 11.5.2026 tietosuojavaltuutetun lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi valtakunnallisista opinto-, koulutus- ja tutkintorekistereistä annetun lain, julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 13 §:n ja valtakunnallisesta osaamistietovarannosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta.

Valtakunnallisista opinto-, koulutus- ja tutkintorekistereistä annettuun lakiin (884/2017, jäljempänä opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilaki) ehdotetuilla muutoksilla mahdollistettaisiin muun muassa opintotietojen luovuttaminen valtakunnallisista rekistereistä Ahvenanmaalle samalla tavoin kuin mannermaalla, jos henkilö siirtyy mannermaalta Ahvenanmaalle jatkamaan opintojaan. Myös ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteena käytettävien tietojen, vapaan sivistystyön koulutuksen tietojen ja seurantarpeisiin kerättävien tietojen tallentamista opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon (ns. KOSKI-tietovaranto) koskeviin säännöksiin ehdotetaan muutoksia. Lisäksi esityksessä ehdotetaan tarkennuksia säännöksiin, jotka koskevat oppivelvollisuustietojen tallentamista oppivelvollisuusrekisteriin ja tietojen luovuttamista siitä. Valtakunnallisesta osaamistietovarannosta annettuun lakiin ehdotetaan tarkennusta tietojen luovuttamista koskevasta vastuusta.

Tietosuojavaltuutettu toteaa henkilötietojen käsittelyn osalta seuraavaa.

Henkilötietojen käsittelyä koskevasta lainsäädännöstä

Henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan Euroopan parlamentin ja neuvoston yleistä tietosuoja-asetusta (EU) 2016/679 (tietosuoja-asetus), joka on asetuksena jäsenvaltioissa välittömästi sovellettavaa oikeutta. Tietosuoja-asetus sisältää kansallista liikkumavaraa, minkä perusteella kansallisella lainsäädännöllä voidaan täydentää ja täsmentää asetuksessa nimenomaan määritellyjä seikkoja. Tietosuoja-asetusta täsmentää kansallinen tietosuojalaki (1050/2018).

Henkilötiedot on määritelty tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa ja erityiset henkilötiedot 9 artiklan 1 kohdassa. Tietosuoja-asetuksen 10 artikla koskee rikostuomioihin ja rikkomuksiin tai niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyvien henkilötietojen käsittelyä. Tietojen salassa pitoon sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999,

julkisuuslaki) 24 §:ää. Tällaiset tiedot ovat erityisen arkaluonteisia perusoikeuksien ja vapauksien kannalta¹. Esitys sisältää edellä mainittujen tietojen käsittelyä.

Henkilötietoja voi tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan perusteella käsitellä, jos käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen veloitteen noudattamiseksi ja e alakohdan perusteella yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Käsittelyn tarkoitus määritellään silloin 6 artiklan 3 kohdan mukaan kyseisessä käsittelyn oikeusperusteessa tai, 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettussa käsittelyssä, sen on oltava tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Käsittelyn oikeusperuste voi sisältää erityisiä säännöksiä, jotka koskevat muun muassa käsiteltävien tietojen tietotyyppiä, käyttötarkoitussidonnaisuutta ja säilytysaikoja. Lainsäädännön on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhteinen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden.

Henkilötietojen luovuttamiseen viranomaisen henkilörekisteristä sovelletaan tietosuojalain 28 §:n perusteella viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999, julkisuuslaki) yleislakina². Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaan käsittelyn oikeusperuste voi sisältää erityisiä säännöksiä siitä, kenelle ja mihin tarkoituksiin henkilötietoja voi luovuttaa.

Säännöskohtaiset huomiot

Valtakunnallisista opinto-, koulutus- ja tutkintorekistereistä annetun lain (884/2017, jäljempänä opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilaki) 4 §:n 4 momentin mukaan opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisen tietovarannon tietoja voidaan käyttää koulutuksen arvioinnissa, tilastoinnissa ja seurannassa. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi, että opetus- ja kulttuuriministeriön tilastollista seurantaa varten välttämättömiä tietoja voidaan tallentaa tietovarantoon, jos niitä on tarpeen kerätä henkilötietona. Tavoitteena on luopua erillisistä tiedonkeruutavoista.

Opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilain 4 §:n otsikkona, johon lisäystä ehdotetaan, on tietovarannon käyttötarkoitus³. Kiinnitän huomiota siihen, että ehdotettu lisäys koskee tietovarannon tietosisällön laajentamista⁴. Opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisen tietovarannon tietosisällöstä säädetään lain 7 §, 7 a §, 8 §, 9 § sekä 9 a, b, c, d ja e §:ssä.

Ehdotetun 4 §:n 4 momentin perustelujen perusteella tietovarantoon liisättävinä tietoina ovat olleet esillä lähinnä opetuksen tai koulutuksen to-

¹ Tietosuoja-asetuksen johdanto-osan kohta 51.

² Tietosuoja-asetuksen 86 artikla, 6 artiklan 4 kohta ja julkisuuslain 26 §.

³ Opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilain 4 §:n 1 momentin mukaan tietovarantoon talletetaan perusopetuslaissa tarkoitettua opetusta, lukiolaissa tarkoitettua koulutusta, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua koulutusta, tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua koulutusta, vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitettua koulutusta ja Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetussa laissa tarkoitettua opetusta koskevia tietoja.

⁴ Esityksen sivulla 21 todetaan, että muutos mahdollistaisi tiedonkeruun erillisten lomakkeiden ja muiden toimijoiden tietoihin tukeutumisen sijaan silloinkin, kun kyseisiä tietoja ei tallennettaisi tietovarantoon muilla perusteilla.

teuttaminen vankilaopetuksena sekä tiedot oppilaskohtaisista tukitoimista ja erityisestä tuesta⁵. Seurantatarpeisiin kerättävän tiedon käsitteilyperusteeksi on arvioitu tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohta. Erityisten henkilötietoryhmien osalta käsittelyn on arvioitu perustuvan tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan g ja j alakohtiin.

Vankilaopetusta koskevan tiedon osalta kiinnitän huomiota siihen, että tietosuoja-asetuksen 10 artiklaan soveltamisalaan kuuluvat rikostuomioihin liittyvät turvaamistoimia koskevat tiedot, mikä on aiheellista huomioida. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelyä ei ole arvioitu esityksessä tarkemmin tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan g ja j alakohtien soveltamisen kannalta kuten käsittelyn oikeasuhteisuutta tavoitteisiin nähden. Kiinnitän lisäksi huomiota siihen, että lainvalmistelussa olisi tarpeen arvioida, tulisiko asianmukaisista suojatoimista säätää valmisteltavassa lakimuutoksessa. Myös tietosuoja-asetuksen 89 artikla edellyttää asianmukaisia suojatoimia.

Totean, että esityksen perusteella jää epäselväksi muun muassa, millä perusteella tilastollista seuranta varten välttämättömät henkilötiedot määräytyisivät, minkälaisista tietotyypeistä voisi olla kyse, keitä tiedot voisivat koskea, mistä henkilötiedot saataisiin ja minkä tahon tehtävä tietojen tallettaminen olisi. Myös rekisterinpitäjyys, henkilötietojen luovutusperusteet ja tietojen säilytysaika jäävät epäselviksi. Lainsäädännön edellytetään olevan selkeää ja täsmällistä⁶. Pidän tarpeellisena, että opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilain 4 §:n 4 momentin muutosesitystä arvioidaan vielä tarkemmin lainvalmistelussa tietosuoja-asetuksen säännösten soveltamisen kannalta.

Opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilain 9 §:n 1 momentin 4 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että ammatillisesta koulutuksesta annettussa laissa tarkoitetun koulutuksen järjestäjän on tallennettava tietovarantoon ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisessa koulutuksessa olevista opiskelijoistaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettussa laissa tarkoitetun rahoituksen laskentaperusteena olevat koulutuksen järjestämistä koskevat tiedot. Muutosesitys on samansisältöinen kuin lain 7 §:n, 8 §:n ja 9 b §:ien 1 momentin 4 kohta. Rahoituksen laskemiseksi tarvittavia tietoja ei ole käsitelty esityksen perusteluissa tarkemmin.

Opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilain 11 c §:ään ehdotetaan lisättäväksi, että kunnan on tallennettava oppivelvollisuusrekisteriin tieto myös oppivelvollisuuslain (1214/2020) 2 §:n 1 momentissa tarkoitetusta oppivelvollisuudesta vapauttamisesta. Muutoksen tarpeellisuutta ei ole perusteltu esityksessä.

⁵ Esityksessä viitataan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) muutoksiin. Esityksen sivuilta 16-17 ilmenee, että ”kyseisillä tiedoilla on edelleen tarvetta opetus- ja kulttuuriministeriön ohjausta ja seuranta varten. Välttämättä tätä tarkoitusta varten ei ole tarpeen käsitellä henkilöön yhdistettävää tietoa, vaan esimerkiksi opiskelijoiden lukumäärä tiettyssä koulutuksessa täyttää jo osan tietotarpeista. Tarkoituksena on esimerkiksi seurata yhdenvertaisuutta ja sitä, tehdäänkö yhdenvertaisuuden edistämiseksi riittävästi ja oikeita toimenpiteitä. Esimerkiksi henkilö pohjainen tieto oppilaskohtaisista tukitoimista tai erityisestä tuesta yhdistettynä muihin tietoihin mahdollistaisi vertailutiedon siitä, miten oppilaskohtaisia tukitoimia tai erityistä tukea saaneet työllistyvät tai sijoittuvat työelämään tai jatko-opintoihin ja kuinka kauan heidän opiskelunsa kestää.” Muutosta ei ole perusteltu yksityiskohtaisissa perusteluissa sivulla 25.

⁶ Tietosuoja-asetuksen johdanto-osan kohta 41.

Opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilain siirtymäsäännökseksi esitetään, että laissa tarkoitetut tiedot, joita on vuoteen 2026 asti tallennettu muiden säännösten nojalla, voidaan tallentaa takautuvasti myös lain voimaantuloa edeltävältä ajalta. Esityksen mukaan kyse on opetuksen tai koulutuksen toteuttamisesta vankilaopetuksena sekä tiedoista, jotka koskevat oppilaskohtaisia tukitoimia ja erityistä tukea. Kiinnitän huomiota säännösten täsmällisyysvaatimukseen. Tietotyyppien lisäksi muun muassa tietojen säilytysaika jää epäselväksi⁷.

Valtakunnallisesta osaamistietovarannosta annetun lain (1449/2025) 9 §:ään ehdotetaan lisättäväksi, että Opetushallitus vastaa tietojen luovuttamisesta tietovarannosta. Tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdan mukaan rekisterinpitäjä voidaan vahvistaa laissa käsittelyn tarkoitusten ja keinojen lisäksi. Pidän muutosta perusteltuna.

Allekirjoitus

Anu Talus
Tietosuojavaltuutettu

Anne Tamminen-Dahlman
Ylitarkastaja

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi tarkistaa tarvittaessa tietosuojavaltuutetun toimiston kirjaamosta.

Yhteystiedot

Tietosuojavaltuutetun toimisto
Sähköposti: tietosuoja@om.fi
Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki
Puhelinvaihe: 029 566 6700
Verkkosivut: tietosuoja.fi

---

⁷ Opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilain 11 §:ssä säädetään erikseen opetuksen ja koulutuksen rahoituksen myöntämistä varten tallennettujen tietojen säilytysajasta.

